

פורים - בין גולה לגלותיות

שיחה מונחית לתלמידות ותלמידי תיכון

1. קריאת קטעים מהמגילה

הסבר מקדים על מגילת אסתר

מגילת אסתר קשורה לפורים משני טעמים: א. כתובות בה מצוות הקשורות בחג ומתוכן נוצר החג כפי שאנו מכירים אותו עד היום. ב. המגילה עצמה נקראת בפורים והסיפור שהיא מביאה, הוא הבסיס לערכים שהחג הזה נושא עימו. מגילת אסתר מתייחדת בשני עניינים חשובים: א. אין בה אזכור מפורש לאלוהי ישראל (בשונה מכל יתר ספרי התנ"ך). ב. עלילתה איננה מתרחשת בארץ ישראל או בדרך אליה.

אסתר פרק ב', ה' - ט'

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה אשר הגלה נבוכדנאצר מלך בבל: ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת: ויהי בהשמע דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה אל יד הגי ותלקח אסתר אל בית המלך אל יד הגי שמר הנשים: ותיטב הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו ויבהל את תמרוקיה ואת מנותה לתת לה ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך וישנה ואת נערותיה לטוב בית הנשים: לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד:

אסתר פרק ג', ב' - י"א

וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעים ומשתחיים להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה: ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך: ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי: וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה: ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי: בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר: ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מכל עם ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין שוה להניחם: אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר כסף אשקול על ידי עשי המלאכה להביא אל גנזי המלך: ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים: ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך:

- מהם סממני הגלות בקטעים שקראתם? (שמותיהם, מאופיינים לפי דתם ומוצאם)
- מה ניתן ללמוד על מצב היהודים אצל אחשוורוש? (תלות מוחלטת בשלטון ושגעותיו)
- האם מה שקראנו מאפיין את מצב היהודים בגולה כיום?
- במה דומה ובמה שונה?

2. מן המשעול / יוסף חיים ברנר

צעקתנו אחת היא: ארץ-מולדת אין לנו, היהודים. ובלי ארץ חיינו אינם חיים... גיטו – זהו מקום, שהעבודה היסודית אינה נעשית ואינה ניתנת להיעשות על ידינו, ולפיכך אין אנחנו קשורים אליו, אין אנחנו יכולים להיות קשורים אליו, לפיכך אין הוא יכול להיות למולדתנו, לפיכך אי-אפשר לנו לבלי להרגיש, כי זרים אנו בו...
ואם עוד יש תקוה, כי נשתחרר בזמן מן הזמנים מקללת הגיטו, ואפילו במקצת, ואפילו חלק קטן שבקטנים מעמנו, הנה אין דבר זה אפשרי אלא על ידי מהפכה שרשית בחיינו, בתכונתנו, על ידי יצירת עבודה עברית על קרקע השייך לנו...

- כיצד ברנר מבין את המושג 'גיטו'? (הגולה איננה תלויה מיקום פיסי אלא בעיקר כמצב תודעה נפשי)
- ברנר סבר כי אנו עדיין, גם בא"י, עדיין חיים במצב של גלות. האם אתם מסכימים עימו?
- מה צריך להיעשות כדי להימנע ממצב זה?

